

***Програма роботи
народної студії декоративного
розпису «Цвіт папороті»***

Автор програми:
Кучанський І.Л.,
керівник народної студії
декоративного розпису
«Цвіт папороті»

Пояснювальна записка

Декоративно-прикладне мистецтво – це барвисте казкове панно, яке захоплює дитину своєю фантазією, примушує її бачити, слухати і відчувати красу: ритм, колір, відтінки, візерунки із рослинних та геометричних елементів, елементи українського декоративного розпису.

Розпис як один із видів декоративно-ужиткового мистецтва є однією з важливих галузей художньої культури народу. Це вид мистецтва, який формує художньо-естетичне, матеріальне середовище, створене людиною. Декоративний розпис виявлявся у традиційному стінописі, візерунках на меблях, кераміці, склі. Традиції декоративного малювання сягають глибини століть. І в минулому, і нині майстри Петриківки змальовували квіти, фрукти, ягоди такими, якими бачили їх на лоні природи. З покоління в покоління передавалася любов до природної форми, до природних кольорів, а головне – до відтворення дрібних деталей.

Не дивно, що гуртки декоративного розпису є одними з улюблених учнівських гуртків, які поєднують в собі елементи образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

Мета програми: сприяти вихованню творчої особистості, викликати інтерес до декоративно-ужиткового мистецтва; розвивати асоціативно-образне мислення, творчі здібності, уявлення про красу, можливості її збереження та створення власними руками; навчити дітей основам декоративного петриківського розпису, ознайомити з особливостями образотворчого та ужиткового мистецтва, навчити розуміти принципи побудови художньої композиції, розвивати гармонійне сприйняття навколишнього світу, сприяти успішному естетичному та художньому вихованню.

Завданням роботи студії є не тільки оволодіння практичними вміннями і теоретичними знаннями, а й зближення дітей з українською культурою, виховання інтересу до мистецтва свого народу, його історії і традицій, збагачення духовного світу дітей, вчити цінувати прекрасне навколо себе, створювати його своїми руками. Багато часу відводиться на вивчення історії розвитку декоративного розпису на Україні, на ознайомлення з осередками та майстрами декоративного розпису.

Під час заняття учні використовують такі матеріали та інструменти: папір, картон, оргаліт, різноманітні фарби, пензлики, лак.

Програма роботи студії різноманітна, побудована за принципом наступності у навчанні з урахуванням вікових особливостей дітей та їх можливостей, щоб у процесі навчання діти якнайкраще засвоїли навички декоративного розпису. Так, на початку навчання діти набувають початкових знань з композиції та кольорознавства, вмінь та навичок виконання основних елементів розпису та залучаються до національної культури, розвивають природні здібності. Надалі процес навчання ускладнюється. Програмою передбачено систематизацію та узагальнення знань з історії культури України, староукраїнської міфології, фольклору та етнографії, що спонукає до творчого зростання та самовираження, дає високий рівень художньої підготовки для подальшої творчої діяльності вихованців. Весь процес навчання має творчий та виховний характер. Багато часу відведено на самостійну роботу, яка реалізує ідею індивідуального розвитку особистості

Загальний термін навчання у студії – шість років. Заняття проводяться два рази на тиждень: по дві години для перших років навчання початкового та основного рівнів; по три години для другого, третього та четвертого років навчання основного та першого року навчання вищого рівнів.

У програмі відведені години на індивідуальну роботу з вихованцями, які досягли вагомих успіхів у навчанні, є призерами обласних, всеукраїнських та міжнародних заходів, із здібними та обдарованими дітьми.

До занять залучаються діти молодшого, середнього і старшого шкільного віку.

Заняття проходять у кабінеті, обладнаному відповідно до вимог техніки безпеки, з дотриманням правил гігієни праці та безпеки життєдіяльності вихованців.

Тематичний план
I року навчання початкового рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	2	—	2
2.	Ознайомлення з художнім матеріалом	4	2	6
3.	Основи кольорознавства	10	14	24
4.	Композиція художнього твору	6	18	24
5.	Поняття про декоративний розпис, основи петриківського декоративного розпису	8	28	36
6.	Поняття про орнамент. Мотив. Геометричні та рослинні мотиви у петриківському декоративному розписі	10	40	50
7.	Підсумкове заняття. Виставка учнівських робіт	2	—	2
Всього:		42	102	144

План занять студії

I року навчання початкового рівня

I. Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання. Ознайомлення з планом роботи студії, метою роботи та основними завданнями на рік. Проведення інструктажів з техніки безпеки.

II. Ознайомлення з художнім матеріалом

1. Ознайомлення із різноманітним художнім матеріалом.
2. Приладдя для розпису.
3. Матеріали для занять декоративним розписом. Перші проби малювання.

III. Основи кольорознавства

1. Бесіда «Кольоровий світ навколо нас».
2. Класифікація кольорів. Основні та допоміжні кольори.
3. Порівняльний аналіз кольорів.
4. Кольори та відтінки. Можливості та символіка кольору.
5. Поєднання кольорів у декоративному розписі.
6. Раціональне розміщення предметів на аркуші паперу.
7. Тренувальні вправи (крапки, кружечки, хвилясті лінії).
8. Малювання декоративного візерунку.
9. Малювання пальчиком грона калини.
10. Малювання у квадраті.
11. Декоративний рушничок. Виконання візерунку на прямокутній формі.
12. Виконання візерунку на складній формі. Розпис силуету глечика.

IV. Композиція художнього твору

1. Ознайомлення з поняттям «композиція художнього твору».
2. Принципи побудови художньої композиції.
3. Визначення основних та додаткових елементів композиції.
4. Створення композицій на основі декоративних візерунків. Робота над композицією «Калина та соняхи».

5. Визначення центральної частини композиції, основних та додаткових елементів. Малювання ескізу. Підбір кольорів.
6. Підготовка фону. Перенесення ескізу на підготовлену поверхню.
7. Початок розпису. Виконання центральної частини композиції.
8. Виконання основних та додаткових елементів композиції.
9. Виконання композиції в крузі. Підготовчі роботи.
10. Виконання основних елементів композиції.
11. Оформлення композиції додатковими елементами.

V. Основипетриківського декоративного розпису

1. Види декоративно-ужиткового мистецтва України.
2. Історія виникнення петриківського декоративного розпису.
3. Матеріал та його підготовка.
4. Основи петриківського декоративного розпису.
5. Вивчення та засвоєння елементу петриківського розпису «зернятко», його різновидів.
6. Оволодіння прийомами виконання елементу петриківського розпису «травичка».
7. Вивчення прийомів виконання елементу петриківського розпису «колосок».
8. Самостійна робота. Закріплення вивчених елементів петриківського розпису «зернятко», «травичка», «колосок» на основі створення візерунку в крузі.
9. Вивчення прийомів виконання різних видів листочків. Елемент петриківського розпису «пірчасте листя».
10. Оволодіння прийомами виконання елементу петриківського розпису «листя папороті» технікою перехідного мазка.
11. Вивчення прийомів виконання елементу петриківського розпису «горішок» (або «пуп'янок»).
12. Виконання вправи зі сполучення хвилястою лінією «горішків». Перші спроби виконання стрічкового орнаменту.
13. Виконання найпростішого стрічкового орнаменту з використанням елементу «пірчасте листя».

14. Оволодіння прийомами виконання трипелюсткової квітки зі спарених «кривих зерняток».
15. Виконання вправи: поєднання трипелюсткової квітки, «пірчастого листя» та хвилястих ліній.
16. Вивчення прийомів виконання нової трипелюсткової квітки (вусиками до центру).
17. Ознайомлення з різними прийомами та варіантами виконання квіток.
18. Закріплення вивченого матеріалу. Створення композиції на основі елементів петриківського розпису.

VI. Поняття про орнамент. Мотив. Геометричні та рослинні мотиви у петриківському декоративному розписі

1. Поняття про орнамент.
2. Орнамент та візерунок.
3. Прямий стрічковий орнамент «бігунець».
4. Орнамент у крузі.
5. Орнамент у квадраті.
6. Мотив – основний атрибут орнаменту.
7. Геометричний мотив у розписі. Приклади виконання композицій з використанням геометричних мотивів.
8. Продовження вивчення способів виконання композицій з геометричними мотивами.
9. Рослинний мотив у розписі.
10. Відмінності між геометричним та рослинним мотивами.
11. Поняття «стилізація». Стилiзація рослин у декоративному розписі.
12. Способи виконання стилізованих рослинних мотивів у петриківському розписі.
13. Залежність форми основи від форми рослинного елемента. Куляста, видовжена або розтягнута по ширині чи висоті основа.
14. Способи створення нових рослинних мотивів на основі вивчених елементів петриківського розпису.
15. Улюблені рослинні мотиви у творчості петриківських майстрів.

16. Вивчення прийомів виконання стилізованих квітів. Виконання гвоздики.
17. Відпрацювання прийомів виконання чорнобривців.
18. Стилізована волошка.
19. Образи квітково-рослинних мотивів у петриківському орнаменті.
20. Ознайомлення з прийомами виконання різних стилізованих квітів: жоржина, соняшник, барвінок, рожа, ін.
21. Відпрацювання прийомів виконання вправи «Малювання грона калини».
22. Виконання вправи «Малювання грона винограду».
23. Виконання вправи «Малювання багатозубчастого листа овально-видовженої форми».
24. Вивчення прийомів виконання кленового листа.
25. Різноманітні прийоми виконання листків у петриківському розписі.

VII. Підсумкове заняття. Виставка учнівських робіт

1. Оформлення виставки учнівських робіт. Підведення підсумків роботи студії за навчальний рік.

Прогнозований результат

Вихованець першого року навчання початкового рівня повинен знати:

- що таке розпис, зокрема петриківський;
- художній матеріал;
- основні прийоми розпису;
- що таке композиція твору;
- основні мотиви в декоративному розписі.

Повинен уміти:

- виконувати основні елементи петриківського розпису;
- правильно будувати композицію;
- правильно підбирати кольори;
- малювати найпростіші орнаменти.

Тематичний план
I року навчання основного рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	2	—	2
2.	Розпис як один з видів декоративного мистецтва	4	—	4
3.	Основи петриківського декоративного розпису	10	14	24
4.	Основи кольорознавства	2	4	6
5.	Композиція художнього твору	8	20	28
6.	Тепла гамма в розписі	2	10	12
7.	Композиції в холодних кольорах	4	28	32
8.	Образи тварин у декоративному розписі	4	12	16
9.	Складні орнаментальні композиції	2	16	18
10.	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	2	—	2
Всього:		40	104	144

План занять студії

I року навчання основного рівня

I. Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання. Ознайомлення з планом роботи студії, метою роботи та основними завданнями. Проведення інструктажів з техніки безпеки.

II. Розпис як один з видів декоративного мистецтва

1. Розпис як один з видів декоративного мистецтва.
2. Село Петриківка – один з найвизначніших центрів українського декоративного розпису. Видатні майстри петриківського розпису.

III. Основи петриківського декоративного розпису

1. Акварельні та гуашеві фарби в розписі, їх властивості.
2. Закріплення практичних вмінь і навичок виконання основних елементів петриківського розпису.
3. Зернятка та їх різновиди.
4. Елемент петриківського розпису «травичка».
5. Елемент петриківського розпису «колосок».
6. Елемент петриківського розпису «пірчасте листя».
7. Елемент петриківського розпису «горішки».
8. Перехідний мазок. Листя папороті.
9. Елемент петриківського розпису «цибульки».
10. Використання рогозу у техніці розпису.
11. Способи розпису білячими, колонковими та котячими пензлями, їх особливості.
12. Виготовлення котячих пензлів.

IV. Основи кольорознавства

1. Колір як засіб відбиття декоративної композиції. Колірний акцент та фарбовий контраст у декоративному розписі.
2. Основні властивості кольору. Порівняльний аналіз кольорів.

3. Спектр кольорів. Теплі та холодні кольори. Кольори та відтінки. Поєднання кольорів у декоративному розписі.

V. Композиція художнього твору

1. Основи побудови композиції у декоративному розписі. Композиційна схема. Пропорційність частин художнього твору.

2. Етапи лінійної побудови композиції в умовно-площинному зображенні.

3. Орнамент та візерунок.

4. Мотив – основний атрибут орнаменту

5. Рослинний мотив

6. Геометричний мотив.

7. Прямий стрічковий орнамент.

8. Орнамент у крузі.

9. Облямівка.

10. Стилізація рослин у декоративному розписі.

11. Приклади виконання стрічкового орнаменту. Виготовлення закладки для книжки.

12. Створення ескізу. Перенесення ескізу на заготовку.

13. Виконання основних елементів орнаменту.

14. Закінчення роботи. Оздоблення виробу.

VI. Тепла гама в розписі

1. Теплі кольори в розписі. Симетрія та асиметрія в композиції.

2. Особливості побудови дзеркально-симетричних композицій.

3. Виконання композиції «Квіти осені». Створення ескізу.

4. Підготовка поверхні виробу до роботи. Перенесення ескізу на поверхню панно.

5. Зображення основних елементів композиції в теплих кольорах.

6. Прописування композиції дрібними елементами.

VII. Композиції в холодних кольорах

1. Холодна гама в розписі. Виготовлення кухонного набору. Композиція «Волошки». Рівновага в асиметричній композиції.

2. Виготовлення кухонних дощочок з фанери.

3. Грунтування поверхні дощочок, створення ескізу композиції.

4. Кольорове вирішення ескізу композиції.
5. Виконання основних елементів композиції в холодних кольорах.
6. Виконання різноманітних елементів оздоблювального характеру.
7. Закінчення роботи над композицією. Лакування виробу.
8. Перегляд ілюстративного матеріалу видатного українського художника Ф.Панка.
9. Композиція в холодних кольорах «Зимове дерево» на основі творів митця.
10. Підготовка дерев'яної поверхні до розпису.
11. Робота над ескізом композиції.
12. Кольорове вирішення ескізу композиції.
13. Виконання основних елементів композиції.
14. Виконання елементів оздоблення композиції.
15. Прописування композиції дрібними елементами.
16. Закінчення роботи над розписом. Лакування виробу.

VIII. Образи тварин у декоративному розписі

1. Особливості будови тварин та способи їх зображення в декоративному розписі. Композиція «Лісові звірята».
2. Підготовка поверхні виробу до розпису.
3. Створення ескізу композиції «Лісові звірята» за мотивами розписів народних майстрів.
4. Виконання ескізу композиції в кольорі. Перенесення ескізу на поверхню панно.
5. Взаємне розміщення на поверхні основних елементів.
6. Доповнення образів дрібними елементами.
7. Завершення роботи над композицією. Лакування панно.

IX. Складні орнаментальні композиції

1. Складні орнаментальні композиції.
2. Виконання розпису на предметах декоративно-ужиткового призначення. Розпис тарелі «Весняні настрої».
3. Робота над ескізом.
4. Виконання основних елементів композиції.
5. Продовження роботи над розписом тарелі.

6. Виконання додаткових елементів композиції.
7. Оформлення тарелі бігунцем.
8. Прописування композиції дрібними елементами.
9. Закінчення розпису тарелі. Лакування виробу.

Х. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт

1. Оформлення та проведення виставки дитячих робіт. Підведення підсумків роботи студії за навчальний рік.

Прогнозований результат

Вихованець першого року навчання основного рівня повинен знати:

- видатних митців декоративного розпису;
- основні прийоми розпису;
- що таке композиція твору;
- що таке тепла і холодна гама в розписі.

Повинен уміти:

- виконувати основні елементи петриківського розпису;
- правильно будувати композицію твору;
- малювати ескізи творів.

Тематичний план
II року навчання основного рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	3	—	3
2.	Видатні майстри петриківського розпису	6	—	6
3.	Види композицій	9	45	54
4.	Стилізація людської фігури в декоративному розписі	6	9	15
5.	Колірний акцент в декоративному розписі	9	51	60
6.	Особливості виконання розпису на об'ємній формі	6	15	21
7.	Мотиви народних свят у декоративному розписі	6	21	27
8.	Декоративні писанки та тарелі	3	24	27
9.	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	3	—	3
Всього:		51	165	216

План занять студії

II року навчання основного рівня

I. Вступ. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання. Ознайомлення з внутрішнім розпорядком роботи студії, правилами техніки безпеки.

II. Видатні майстри петриківського розпису

1. Ознайомлення з творчістю видатних майстрів петриківського розпису Т.Патою, В.Павленко, Н.Білокінь, М.Тимченко, Ф.Панка.
2. Місцевидатних майстрів петриківського розпису в українській культурі.

III. Види композицій

1. Види композицій, форми орнаменту.
2. Статика та динаміка композиції.
3. Центричний замкнений орнамент.
4. Розетка. Довільне малювання на рослинну тематику.
5. Рапорт та вузол орнаменту. Малювання елементів стрічкового орнаменту.
6. Особливості оформлення декоративними елементами вітальних листівок, візиток, ін.
7. Способи створення декоративних орнаментів для оформлення друкованої продукції.
8. Приклади орнаментування площини.
9. Врахування колірного акценту.
10. Центральна вставка.
11. Оформлення композиції бігунцем.
12. Виконання декоративної композиції з використанням рослинних мотивів як спосіб закріплення вивченого матеріалу.
13. Ознайомлення дітей із темперними фарбами, їхніми властивостями.
14. Технологія підготовки поверхні панно для розпису темперними фарбами.
15. Декоративне панно «Зозуля на калині».
16. Підготовка поверхні панно до розпису.
17. Створення фону. Малювання ескізу.
18. Виконання центральної частини панно.

19. Виконання дрібних елементів композиції.
20. Закінчення роботи над композицією. Покриття поверхні виробу лаком.

IV. Стилiзацiя людської фiгури в декоративному розписi

1. Стилiзацiя i практичне вирiшення людської фiгури в декоративному розписi. Панно «Калина».
2. Виконання основних елементiв композицiї. Малювання «дiвчини-калини».
3. Малювання постатi козака.
4. Закiнчення роботи над панно.
5. Розповiдь про зимовi обрядовi свята.

V. Колiрний акцент в декоративному розписi

1. Ознайомлення з поняттям «спорiдненi кольори».
2. Симетрiя та її особливостi в розписi.
3. Виконання композицiї «Колядки» в спорiднених кольорах.
4. Робота над ескiзом композицiї в оливцi.
5. Кольорове вирiшення ескiзу композицiї.
6. Виконання основних елементiв композицiї.
7. Продовження роботи над виконанням композицiї.
8. Доповнення зображення дрiбними елементами.
9. Завершення роботи над виконанням композицiї.
10. Ознайомлення з поняттям «контрастнi кольори».
11. Взаємовплив контрастних кольорiв.
12. Виконання композицiї в контрастних кольорах.
13. Робота над ескiзом композицiї в оливцi.
14. Створення фону на поверхнi панно з урахуванням кольорової гами композицiї.
15. Виконання основних елементiв композицiї.
16. Виконання додаткових елементiв композицiї.
17. Доповнення зображення дрiбними елементами.
18. Завершення роботи над виконанням композицiї.
19. Виготовлення рамки та лакування панно.

VI. Особливостi виконання розпису на об'ємнiй формi

1. Особливостi виконання розпису на об'ємнiй формi.

2. Технологія підготовки дерев'яного виробу до розпису.
3. Декоративна ваза. Створення ескізу композиції.
4. Перенесення ескізу на поверхню вази.
5. Виконання основних елементів орнаменту.
6. Виконання елементів оздоблення виробу.
7. Доповнення зображення дрібними елементами. Покриття поверхні виробу лаком.

VII. Мотиви народних свят у декоративному розписі.

1. Елементи пейзажу в декоративному розписі. Зображення елементів рослинного світу засобами петриківського розпису.
2. Композиція «Народні свята» з елементами пейзажу.
3. Розробка ескізу композиції в олівці.
4. Перенесення ескізу на поверхню панно.
5. Робота над пейзажем.
6. Виконання зображення постатей людей.
7. Доповнення композиції дрібними додатковими елементами.
8. Продовження роботи над розписом.
9. Закінчення роботи над композицією. Лакування виробу.

VIII. Декоративні писанки та тарелі

1. Декоративні писанки. Виконання розпису на об'ємній поверхні.
2. Робота над ескізами писанок.
3. Виконання розпису писанок.
4. Закінчення роботи над розписом писанок. Лакування виробів.
5. Декоративна таріль за мотивами розписів Г.Ісаєвої.
6. Грунтування поверхні виробу. Робота над створенням ескізу композиції.
7. Розпис поверхні тарелі. Виконання основних елементів композиції.
8. Доповнення композиції додатковими елементами.
9. Закінчення роботи над розписом тарелі. Лакування виробу.

X. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт.

1. Підсумкова виставка за навчальний рік.

Прогнозований результат

Вихованець другого року навчання основного рівня повинен знати:

- видатних майстрів петриківського розпису;
- основні види композицій і орнаменту;
- особливості виконання розпису на об'ємній формі;
- про народні обрядові свята;
- основи писанкарства.

Повинен уміти:

- правильно орнаментувати площину;
- малювати різними видами фарб;
- малювати орнаменти на об'ємній поверхні;
- виготовляти найпростіші писанки.

Тематичний план
III року навчання основного рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	3	–	3
2.	Види композицій	9	15	24
3.	Гармонійні кольорові поєднання в композиції	9	24	33
4.	Декоративний пейзаж	6	15	21
5.	Декоративний натюрморт	6	18	24
6.	Образи тварин у декоративному розписі	12	21	33
7.	Історичні мотиви в декоративному розписі	3	30	33
8.	Міфологічні мотиви в декоративному розписі	6	9	15
9.	Складні орнаментальні композиції	3	24	27
10.	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	3	–	3
	Всього:	60	156	216

План занять студії

III року навчання основного рівня

I. Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання роботи студії. Проведення інструктажів з техніки безпеки.

II. Види композицій

1. Види композицій. Композиційний центр та способи його виділення.
2. Композиційна схема.
3. Виконання асиметричної композиції в крузі за композиційною схемою.
4. Вирішення ескізу композиції в кольорі. Врахування колірнього акценту.
5. Виконання дрібних, додаткових елементів.
6. Приклади орнаментування площини.
7. Замкнений орнамент. Рапорт. Робота над ескізом композиції в кольорі.
8. Виконання композиції.

III. Гармонійні кольорові поєднання в композиції

1. Змішування кольорів. Виконання композиції в споріднених кольорах.
2. Робота над ескізом в кольорі.
3. Виконання основних елементів в кольорі.
4. Доповнення зображення дрібними елементами.
5. Завершення роботи над композицією.
6. Взаємовплив контрастних кольорів.
7. Образи птахів у розписі. Створення анімалістично-флористичної композиції в контрастних кольорах.
8. Кольорове вирішення ескізу композиції.
9. Виконання основних частин композиції в кольорі.
10. Доповнення зображення дрібними елементами.
11. Завершення роботи над композицією.

IV. Декоративний пейзаж

1. Пейзаж у декоративному розписі. Зміст пейзажу. Зображення об'єктів рослинного світу засобами петриківського розпису.

2. Перегляд зображення пейзажів, виконаних Ф.Панком та М.Тимченко. Особливості однопланових пейзажних композицій.
3. Вирішення ескізу композиції в кольорі.
4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу на поверхню панно.
5. Кольорове вирішення основних елементів пейзажу.
6. Оформлення композиції дрібними елементами.
7. Завершення роботи над композицією.

V. Декоративний натюрморт

1. Ознайомлення з поняттям «декоративний натюрморт». Особливості композиційної побудови натюрморту.
2. Декоративний натюрморт у творчості народних майстрів. Перегляд ілюстративного матеріалу.
3. Особливості однопланових натюрмортів. Виконання ескізу композиції в олівці.
4. Робота над ескізом композиції в кольорі.
5. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу композиції на фон.
6. Кольорове вирішення основних елементів натюрморту.
7. Оформлення композиції дрібними елементами.
8. Завершення роботи над композицією.

VI. Образи тварин у декоративному розписі

1. Образи тварин у декоративному розписі. Перегляд ілюстративного матеріалу із зображенням тварин у декоративному розписі.
2. Панно «Півник», за мотивами розписів Н.Кудіш.
3. Виразальна функція кольору. Створення ескізу композиції.
4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи.
5. Виконання в кольорі основних деталей композиції.
6. Колірний акцент та фарбовий контраст у декоративному розписі.
7. Оздоблення панно образотворчою вставкою.
8. Взаємне розміщення на поверхні додаткових елементів.
9. Оздоблення панно декоративним бігунцем.

Закінчення роботи над панно.

10. Бесіда на тему «Історія декоративного малювання на Україні».

VII. Історичні мотиви в декоративному розписі

1. Використання історичних мотивів у декоративному розписі. Виконання декоративної композиції «Україна».
2. Розробка ескізу композиції в кольорі.
3. Підготовка поверхні панно до розпису. Грунтування поверхні та створення фону.
4. Робота над композицією «Україна».
5. Виконання основної частини панно.
6. Виконання зображення постатей людей, тварин.
7. Доповнення композиції декоративним пейзажем.
8. Оздоблення панно додатковими елементами.
9. Оформлення панно декоративним бігунцем.
10. Покриття поверхні панно лаком.
11. Виготовлення рамки для панно.

VIII. Міфологічні мотиви у декоративному розписі. Цілісність і єдність форми та змісту художнього твору

1. Міфологічні образи у творчості народних майстрів декоративного розпису.
2. Розповідь про життя і творчість видатної майстрині українського декоративного розпису М.Приймаченко.
3. Декоративна композиція «Диво-звір». Розробка ескізу композиції на основі творів М.Приймаченко.
4. Початок розпису. Малювання центральної частини панно.
5. Взаємне розміщення на поверхні оздоблювальних елементів. Закінчення розпису та лакування виробу.

IX. Складні орнаментальні композиції

1. Складні орнаментальні композиції. Робота над панно «Весняні мотиви».
2. Розробка ескізу композиції.
3. Підготовка поверхні виробу до розпису. Перенесення ескізу на поверхню панно.
4. Виконання основної частини композиції.

5. Виконання додаткових елементів композиції.
6. Прописування композиції дрібними елементами.
7. Оформлення роботи бігунцем.
8. Виконання елементів оздоблювального характеру.
9. Завершення роботи над композицією.

Х. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт

1. Підведення підсумків роботи за рік. Проведення виставки дитячих робіт.

Прогнозований результат

Вихованець третього рокунавчання основного рівня повинен знати:

- види композицій;
- зміст пейзажу;
- спосіб передачі людської фігури в декоративному розписі;
- особливості композиційної побудови натюрморту.

Повинен уміти:

- виготовляти пензлі з котячої шерсті;
- виконувати декоративні образи людей;
- гармонійно поєднувати кольори в композиції ;
- самостійно створювати роботи на основі творів видатних майстрів;
- виконувати декоративні пейзажі та декоративні натюрморти.

Тематичний план
IV року навчання основного рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	3	–	3
2.	Особливості декоративного розпису в різних регіонах України	3	–	3
3.	Зображувально-виражальна функція кольору. Фон	9	39	48
4.	Сюжетні композиції	12	66	78
5.	Декоративний пейзаж	6	18	24
6.	Складні орнаментальні композиції	6	24	30
7.	Підсумкова робота за навчальний рік	3	24	27
8.	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	3	–	3
Всього:		45	171	216

План занять студії

IV року навчання основного рівня

I. Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання роботи студії. Проведення інструктажів з техніки безпеки.

II. Особливості декоративного розпису в різних регіонах України

1. Ознайомлення з декоративним розписом різних регіонів України та його особливостями.

III. Зображувально-виражальна функція кольору. Фон

1. Зображувально-виражальна функція кольору. Фон. Способи нанесення кольорового фону.

2. Узгодженість кольорів із фоном.

3. Виконання рослинної композиції на кольоровому фоні.

4. Розробка ескізу композиції.

5. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескізу на фон.

6. Виконання основних елементів композиції в кольорі.

7. Прописування композиції дрібними елементами.

8. Закінчення роботи над композицією.

9. Психоемоційне сприйняття кольору людиною.

10. Створення однопланового декоративного натюрморту на кольоровому тлі. Розробка ескізу в олівці.

11. Робота над ескізом в кольорі.

12. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескізу на фон.

13. Виконання основних елементів композиції в кольорі.

14. Прописування зображення дрібними елементами.

15. Виконання елементів оздоблювального характеру.

16. Завершення роботи над виконанням декоративного натюрморту.

IV. Сюжетні композиції

1. Сюжетні композиції та їхнє місце в творчості народних майстрів. Перегляд ілюстративного матеріалу.

2. Стилiзацiя птахiв. Робота над ескiзом анімалiстичної сюжетної композицiї.
3. Кольорове вирiшення ескiзу композицiї.
4. Пiдготовка поверхнi матерiалу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескiзу на фон.
5. Виконання основних елементiв композицiї.
6. Деталювання дрiбних елементiв композицiї.
7. Оформлення роботи декоративним бiгунцем.
8. Завершення роботи над композицiєю.
9. Стилiзацiя тварин. Малювання сюжетної композицiї за мотивами українських народних казок.
10. Робота над ескiзом композицiї в оливцi.
11. Пошуки кольорового вирiшення композицiї.
12. Пiдготовка поверхнi матерiалу до роботи. Створення фону. Перенесення ескiзу на фон.
13. Виконання основних елементiв композицiї в кольорi.
14. Прописування зображення дрiбними елементами.
15. Виконання елементiв оздоблювального характеру.
16. Оформлення композицiї бiгунцем.
17. Завершення роботи над композицiєю.
18. Знайомство з пропорцiями людини. Створення рисункiв людини в русi. Зображення людей засобами петриківського розпису.
19. Створення ескiзу однопланової сюжетної композицiї побутового характеру.
20. Робота над ескiзом композицiї в кольорi.
20. Пiдготовка поверхнi матерiалу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескiзу на фон.
21. Виконання основних елементiв композицiї в кольорi.
23. Прописування зображення дрiбними елементами.
24. Виконання елементiв оздоблювального характеру.
25. Оформлення композицiї декоративним бiгунцем.
26. Завершення роботи над композицiєю.

V. Декоративний пейзаж

1. Декоративний пейзаж. Види пейзажiв. Перегляд iлюстративного матерiалу.

- 2.Композиція пейзажу. Перспектива. Поділ площини на плани.
- 3.Розробка ескізу багатопланової пейзажної композиції (краєвид).
- 4.Виконання ескізу в кольорі.
- 5.Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу на фон.
- 6.Виконання в кольорі основних елементів композиції.
- 7.Прописування зображення дрібними елементами.
- 8.Завершення роботи над композицією.

VI. Складні орнаментальні композиції

- 1.Складні орнаментальні композиції. Особливості орнаментування об'ємної поверхні декоративно-вжиткових предметів.
2. Технологія підготовки дерев'яного виробу до розпису.
3. Шліфування та ґрунтування виробу.
4. Створення ескізу композиції в олівці.
5. Розробка кольорового ескізу композиції.
6. Зображення на поверхні виробу основних елементів композиції.
7. Продовження роботи над композицією.
8. Прописування зображення дрібними елементами.
9. Виконання додаткових елементів.
10. Завершення розпису дерев'яного виробу та його лакування.

VII. Підсумкова робота за навчальний рік

1. Визначення теми підсумкової роботи.
2. Робота над ескізом композиції в олівці.
3. Виконання ескізу в кольорі.
4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Нанесення фону.
5. Перенесення ескізу на фон.
6. Виконання основних елементів композиції в кольорі.
7. Продовження роботи над композицією.
8. Прописування зображення дрібними елементами.
9. Виконання додаткових елементів. Завершення роботи над композицією.

VIII. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт

1. Підведення підсумків роботи за рік. Проведення виставки дитячих робіт.

Прогнозований результат

Вихованець четвертого року навчання основного рівня повинен знати:

- зображувально-виражальні функції кольору;
- основи побудови сюжетної композиції в декоративному розписі;
- пропорції людини;
- закони перспективи.

Повинен уміти:

- створювати кольоровий фон, правильно його наносити;
- декоративно стилізувати образи птахів, тварин, людей;
- малювати декоративний пейзаж;
- самостійно орнаментувати об'ємні поверхні;
- самостійно виконувати складні орнаментальні композиції.

Тематичний план
I року навчання вищого рівня

№ з/п	Назва теми	Теорія	Практика	Всього
1.	Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки	3	–	3
2.	Композиція в декоративному розписі	12	30	42
3.	Хроматичні та ахроматичні кольори	3	15	18
4.	Декоративний пейзаж	6	21	27
5.	Побутовий жанр в декоративному розписі	6	21	27
6.	Міфологічні мотиви у розписі	3	21	24
7.	Декоративний натюрморт в творчості народних майстрів декоративного розпису	3	21	24
8.	Складні орнаментальні композиції	6	24	30
9.	Підсумкова робота за навчальний рік	3	15	18
10.	Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт	3	–	3
Всього:		48	168	216

План занять студії

I року навчання вищого рівня

I. Вступне заняття. Організаційні питання. Правила техніки безпеки

1. Вступне заняття. Організаційні питання роботи студії. Проведення інструктажів з техніки безпеки.

II. Композиція в декоративному розписі

1. Композиція в декоративному розписі. Способи створення орнаментів. Симетрія та її види. Вісь симетрії.

2. Ритм. Рапорт. Створення орнаменту на циклічно-обертову симетрію.

3. Робота над ескізом орнаменту.

4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу на чистий аркуш.

5. Виконання основних елементів орнаменту в кольорі.

6. Прописування композиції дрібними елементами.

7. Завершення роботи над орнаментом.

8. Традиційні композиційні схеми та кольорові поєднання в народній орнаментиці. Перегляд та обговорення творів народних майстрів.

9. Способи орнаментування різних площинних форм.

10. Створення ескізу орнаменту в одній із обраних площинних форм за власним задумом дітей.

11. Підготовка до роботи. Перенесення ескізу на поверхню виробу.

12. Виконання основних елементів орнаменту в кольорі.

13. Прописування композиції дрібними елементами.

14. Завершення роботи над композицією.

III. Хроматичні та ахроматичні кольори

1. Хроматичні та ахроматичні кольори. Узгодженість кольору малюнка з фоном.

2. Робота над ескізом рослинної композиції в олівці.

3. Підготовка поверхні виробу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескізу на фон.

4. Виконання основних елементів композиції в ахроматичних кольорах.

5. Прописування композиції дрібними елементами.

6. Завершення роботи над композицією.

IV. Декоративний пейзаж

1. Декоративний пейзаж в творчості народних майстрів. Перегляд ілюстративного матеріалу.

2. Стилізація житла та сільськогосподарських споруд в декоративному розписі.

3. Особливості багатопланових композицій. Робота над ескізом композиції «Сільський пейзаж».

4. Виконання ескізу композиції в кольорі з урахуванням законів повітряної перспективи.

5. Підготовка поверхні виробу до роботи. Нанесення фону. Перенесення ескізу на фон.

6. Виконання елементів дальнього плану.

7. Виконання елементів ближнього плану.

8. Прописування зображення дрібними елементами.

9. Завершення роботи над композицією.

V. Побутовий жанр в декоративному розписі

1. Особливості творів побутового жанру. Перегляд ілюстративного матеріалу.

2. Робота над ескізом багатопланової композиції.

3. Розробка ескізу в кольорі.

4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу на фон.

5. Виконання елементів дальнього плану.

6. Виконання деталей ближнього плану.

7. Прописування зображення дрібними елементами.

8. Продовження роботи над композицією.

9. Завершення роботи над композицією.

VI. Міфологічні мотиви в декоративному розписі

1. Міфологічні образи в творчості М. Приймаченко. Перегляд листівок з роботами художниці. Композиція «Диво-звір» за мотивами творів М. Приймаченко.

2. Робота над ескізом панно в олівці.

3. Розробка кольорового ескізу композиції.

4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Створення фону. Перенесення ескізу

на поверхню виробу.

5. Виконання основних елементів композиції.
6. Прописування зображення дрібними елементами.
7. Взаємне розміщення на поверхні оздоблювальних елементів.
8. Завершення роботи над композицією. Лакування виробу.

VII. Декоративний натюрморт в творчості народних майстрів декоративного розпису

1. Композиційні прийоми і схеми побудови натюрмрту. Контраст. Простір. Плановість.
2. Робота над ескізом багатопланового натюрмрту в олівці.
3. Виконання ескізу в кольорі.
4. Підготовка поверхні матеріалу до роботи. Перенесення ескізу на фон.
5. Виконання в кольорі основних елементів натюрмрту.
6. Прописування деталей натюрмрту дрібними елементами.
7. Оформлення композиції додатковими елементами.
8. Завершення роботи над виконанням декоративного натюрмрту.

VIII. Складні орнаментальні композиції

1. Складні орнаментальні композиції. Особливості орнаментування об'ємної поверхні декоративно-вжиткових предметів.
2. Технологія підготовки дерев'яного виробу до розпису.
3. Розробка ескізу орнаментування центральної та бічних сторін виробу.
4. Виконання ескізу на поверхні виробу.
5. Робота над розписом центральної частини композиції.
6. Розпис бічних сторін виробу.
7. Прописування дрібними елементами центральної частини композиції.
8. Прописування бічних сторін дрібними елементами.
9. Виконання додаткових елементів.
10. Завершення розпису дерев'яного виробу.

IX. Підсумкова робота за навчальний рік

1. Визначення теми підсумкової роботи.
2. Робота над ескізом композиції.
3. Підготовка поверхні виробу до роботи. Нанесення фону. Перенесення

ескізу на фон.

4. Виконання основних елементів композиції в кольорі.
5. Продовження роботи над композицією.
6. Прописування зображення композиції дрібними елементами.

ІХ. Підсумкове заняття. Виставка дитячих робіт

1. Підведення підсумків роботистудії за рік. Проведення виставки дитячих робіт

Прогнозований результат

Вихованець першого року навчання вищого рівня повинен знати:

- жанри мистецтва;
- способи орнаментування різних площинних форм;
- особливості багатопланових композицій;
- поняття «хроматичні» та «ахроматичні» кольори.

Повинен уміти:

- створювати багатопланові композиції в різних жанрах;
- орнаментувати поверхню декоративно-ужиткових речей складної форми;
- користуватись законами перспективи при створенні багатопланових композицій;
- виконувати композиції в ахроматичних кольорах.

Індивідуальний план занять студії

ІІІ рік навчання основного рівня

1. Вступне заняття. Організаційні питання. Проведення інструктажів з техніки безпеки.
2. Творчість Ф.Панка, його місце в українській культурі. Створення композицій на основі творів майстра.
3. Розробка ескізу композиції. Малювання ескізу в кольорі, врахування пропорцій.
4. Робота з олійними фарбами. Особливості малювання олійними фарбами.
5. Узгодженість кольорів із фоном.
6. Підготовчі роботи, підбір матеріалів. Початок роботи над виготовленням панно «Материнство».
7. Виконання композиції на кольоровому фоні.
8. Виконання основних елементів композиції.
9. Виконання додаткових та допоміжних елементів композиції.
10. Прописування деталей композиції дрібними елементами.
11. Закінчення роботи над композицією.
12. Психоемоційне сприйняття кольору людиною.
13. Виготовлення диптиха «Барви Великодня» до Великодніх свят. Робота над створенням ескізу композиції. Підготовка матеріалів.
14. Створення кольорового фону. Перенесення ескізу на кольорове тло.
15. Малювання лівої частини диптиху. Виконання рослинної композиції на кольоровому фоні.
16. Виконання основних елементів композиції.
17. Прописування зображення дрібними елементами.
18. Оформлення панно декоративним бігунцем.
- 19.

Індивідуальний план занять студії

І рік навчання вищого рівня

1. Вступне заняття. Організаційні питання. Проведення інструктажів з техніки безпеки.
2. Мотиви народних свят у декоративному розписі. Перегляд репродукцій творів народних майстрів.
3. Виготовлення серії декоративних панно за мотивами українських народних свят. Розробка ескізу композиції «Свято врожаю».
4. Початок роботи над композицією «Свято врожаю». Виконання основних елементів композиції.
5. Відображення постаті людини в декоративному розписі. Стилізація людини.
6. Виконання елементів центральної частини композиції.
7. Взаємне розміщення на площині додаткових елементів.
8. Прописування деталей композиції дрібними елементами.
9. Закінчення роботи над виконанням композиції.
10. Розробка ескізу панно на тему різдвяних свят. Холодна гама в розписі.
11. Панно «Коляда». Робота над створенням ескізу композиції.
12. Виконання основних елементів композиції.
13. Виконання елементів пейзажу.
14. Стилізація житла.
15. Прописування зображення дрібними елементами.
16. Оформлення панно декоративним бігунцем.
17. Композиція «Веснянки» за мотивами творів відомої майстрині М.Тимченко.
18. Робота над ескізом композиції «Веснянки».
19. Виконання елементів центральної частини композиції.
20. Продовження роботи над композицією.
21. Виконання елементів пейзажу.
22. Оздоблення композиції образотворчою вставкою.
23. Завершення роботи над виконанням композиції «Веснянки».
24. Декоративна композиція «Купава».

25. Робота над ескізом багатопланової композиції. Підготовка поверхні панно до розпису.
26. Виконання основних елементів композиції.
27. Стилізація людей у декоративній композиції.
28. Виконання елементів пейзажу.
29. Виконання додаткових елементів композиції.
30. Продовження роботи над виконанням композиції.
31. Стилізація птахів.
32. Малювання елемента «цвіт калини». Оздоблення панно декоративним бігунцем.
33. Прописування зображення дрібними елементами.
34. Завершення роботи над виконанням композиції.

Індивідуальний план занять студії

II рік навчання вищого рівня

1. Вступне заняття. Організаційні питання роботи студії. Проведення інструктажів з техніки безпеки.
2. Триптих «Відродження». Філософське обґрунтування твору.
3. Робота над ескізом композиції. Підготовка поверхні панно до роботи. Нанесення фону.
4. Виконання основних елементів композиції (центральна частина панно).
5. Продовження роботи над розписом. Відображення постаті людини у декоративному розписі. Малювання матері і дитини.
6. Виконання елементів оздоблення композиції.
7. Малювання козака.
8. Робота над розписом: малювання старої жінки-козачки.
9. Оздоблення панно декоративними елементами.
10. Прописування композиції дрібними елементами.
11. Завершення роботи над виготовленням композиції.
12. Малювання лівої частини триптиху «Відродження».
13. Малювання постатей людей (козаків).
14. Малювання центральної частини панно.
15. Малювання жінки.
16. Малювання квітів, калини та інших оздоблювальних елементів.
17. Продовження роботи над триптихом «Відродження». Малювання правої частини панно.
18. Розробка ескізу. Підготовка поверхні панно.
19. Малювання постатей людей (козаків).
20. Малювання козаків.
21. Малювання центральної частини панно. Постать гетьмана.
22. Робота над квітами.
23. Малювання листочків та калини.
24. Оздоблення панно додатковими елементами.

25. Закінчення розпису. Лакування виробу.
26. Панно «Реквієм». Історичне обґрунтування твору.
27. Розробка ескізу панно. Створення фону.
28. Малювання центральної частини панно.
29. Малювання постаті матері.
30. Малювання дітей (дівчинки).
31. Малювання хлопчика.
32. Малювання фонових частин панно.
33. Малювання чорних «цибульок».
34. Оздоблення панно додатковими елементами.

Індивідуальний план занять студії

ІІІ рік навчання вищого рівня

1. Вступне заняття. Організаційні питання роботи студії. Проведення інструктажів з техніки безпеки.
2. Панно «Думи козацькії». Філософське обґрунтування твору.
3. Робота над ескізом композиції. Підготовка поверхні панно до роботи. Нанесення фону.
4. Виконання основних елементів композиції (центральна частина панно).
5. Продовження роботи над розписом. Відображення постаті людини у декоративному розписі.
6. Виконання елементів оздоблення композиції.
7. Малювання постаті козака.
8. Продовження роботи над композицією «Думи козацькії».
9. Оздоблення панно декоративними елементами.
10. Прописування композиції дрібними елементами.
11. Завершення роботи над композицією «Думи козацькії».
12. Складні орнаментальні композиції. Орнаментування об'ємної поверхні декоративно-вжиткових предметів. Виготовлення декоративної дитячої іграшки «Сірін». Створення ескізу.
13. Підготовка дерев'яної поверхні до розпису.
14. Зображення на поверхні виробу основних елементів композиції. Поєднання холодних та теплих кольорів у композиції «Сірін».
15. Виконання основних елементів композиції.
16. Прописування зображення дрібними елементами.
17. Завершення розпису дерев'яного виробу та його лакування.

Список використаних джерел

1. Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво – живопис: Альбом.– К.: Мистецтво, 1967.– 280 с.
2. Глухенька Н.О. Петриківські розписи: Альбом. –К.: Мистецтво, 1973.– 85с.
3. Гура Л.П. Прикрась свій дім. –К.: Техніка, 1988.– 300 с.
4. Бутник-Сіверський Б.С. Пелагея Глущенко:Альбом.–К.: Мистецтво, 1977.– 60с.
5. Розсошинська Н. Катерина Білокур : Альбом. –К.: Спалах, 2001.– 127 с.
6. Степаник С. Скарби України. –К.: Мистецтво, 1990.– 200 с.
7. Нагай Г.В. Декоративні розписи. –К.: Мистецтво, 1957.– 120 с.
8. Соколова М.Н. Труд иконописца. –М.: Свято-Троицкая лавра, 1998.– 300с.
9. Школа изобразительного искусства/Під ред.. Л.М. Азарова. У 10 т. – М., – 1968 – Т.5 – 208 с.
10. Ященко В.Ф. Микола Самокиш: Альбом. –К.: Мистецтво, 1979.–150 с.